

Redaktionelt forord

Temanummer: Verdensmålene – en udfordring for hele samfundet

FN's generalforsamling vedtog i 2015 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. De kom som en efterfølger til FN's mål fra år 2000 – de såkaldte Årtusinde-mål (millenium development goals) – for udvikling af især udviklingslande frem mod år 2015, og som havde været en stor succes ikke mindst når det gælder bekæmpelse af fattigdom. Men de nye verdensmål kom til at omfatte alle FN's 193 medlemslande, og de har med 17 mål mod tidligere 8 fokus på en bæredygtig udvikling på langt flere områder. Bæredygtighed forbindes ofte med miljø- og klimaområdet, men målene dækker også økonomi, økonomisk vækst, sundhed, uddannelse, by-udvikling, arbejdsforhold og meget, meget mere.

Det interessante er, at verdensmålene i langt højere grad er godt på vej til at blive dagsordens-sættende på en måde, som man nok kun kunne have håbet på, da de blev vedtaget.

Det gælder også i Danmark, og formålet med dette temanummer er at give et indtryk af hvordan det foregår på flere forskellige samfundsmæssige områder. Det er oplagt, at der er tale om en dagsorden, som taler til den politiske verden. Fra dansk side tog daværende udenrigsminister Kristian Jensen meget alvorligt og seriøst fra første færd, og har fulgt op på det efter at både han og verdensmålene er flyttet fra udenrigsministeriet til finansministeriet. I temanummerets første indlæg fortæller han, hvordan han ser verdensmålene som en dagsorden for fremtiden, og i en verden, der til tider kan være præget af postmodernistisk kynisme, er det befriende med en politiker, der ikke lægger skjul på, at han arbejder for at gøre verden til et bedre sted at leve.

Der var en særlig dansk vinkel på forløbet frem mod vedtagelsen af verdensmålene på generalforsamlingen i 2015. Det skete mens Mogens Lykketoft var formand for FN's generalforsamling. Og i sin artikel fortæller han både om tilblivelsen, og om det store arbejde efterfølgende med at følge op med implementeringen af verdensmålene.

Implementeringen har på det politiske område også fået en særlig dansk vinkel. En række folketingsmedlemmer har nemlig taget initiativ til, uden om de normale udvalgsstrukturer i Folketinget, at etablere et Tværpolitisk Netværk for Verdensmålene. Formand for netværket Kirsten Brosbøl fortæller i temanummerets tredje artikel om formålet med netværket og dets arbejde.

»Tænk globalt handl lokalt« blev et udtryk omkring en bæredygtig udvikling, der opstod i kølvandet på Brundtlandrapporten tilbage i 1987. Det gælder også i forbindelse med opfølgningen på verdensmålene, som flere og flere danske kommuner tager til sig. I artiklen »Immer besser« fortæller Laila Kildesgaard og Lone Johannsen fra KL om den kommunale indsats på området. En lang række af landets kommuner har taget verdensmålene til sig, og der arbejdes med forskellig indfaldsvinkel på en lang række af delmålene. KL har i relation til det gennemført en undersøgelse af kommunernes arbejde med verdensmålene. Resultaterne fra denne undersøgelse offentliggøres for første gang i dette nummer af SAMFUNDSØKONOMEN. Den viser en mangfoldighed i tilgangen til arbejdet med verdensmålene, og samtidigt også de udfordringer der er i at bringe de globale målsætninger og målepunkter ned som noget brugbart på det kommunale og lokale niveau.

Arbejdet med verdensmålene og den dagsorden for fremtidig bæredygtighed, som der sættes, er ikke kun en opgave for politikere på forskellige niveau. Nok nærmest tværtimod. Noget af det forunderlige ved verdensmålene er, at de kun kan nærme sig en opfyldelse, hvis der ydes en indsats fra brede kredse i det danske samfund.

Nogen af de første til at tage verdensmåls-dagsordenen rigtigt alvorligt var en lang række danske virksomheder. Den private sektor og de private virksomheder er kommet langt mere synligt frem på banen med verdensmålene end det tidligere har været tilfældet fx med de tidligere Årtusinde-mål.

I sin artikel om danske virksomheders engagement på området slår Direktør i Dansk Industri Thomas Bustrup fast, at bæredygtighed er et grundvilkår for den eksportorienterede danske erhvervssektor. Han slår også fast, at vi står overfor store udfordringer. Business as usual er ikke en mulighed. Der skal tænkes nyt hele vejen rundt – og dermed også i den private sektor. Her er DI sammen med sine medlemsvirksomheder godt i gang med at blive klogere på de bidrag, som danske virksomheder kan yde til den udvikling.

Når man kender til forholdene i Danmark bliver man måske ikke så overrasket over, at der er et pænt sammenfald mellem hvordan erhvervslivet og dets organisationer og medarbejderne og deres organisationer ser på udfordringen. I et indlæg fra Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) slås det også fast, at business as usual ikke er nok. Og så ses verdensmålene i øvrigt på en fin måde både som en kær gammel ven og en spændende ny ven. En kær gammel ven i den forstand, at det jo ikke er fremmed for fagbevægelsen at opstille mål og krav om ordentlige og bæredygtige forhold på arbejdsmarkedet og i samfundet som sådan. Og en spændende ny fremmed i den forstand, at det nu sker i en ny kontekst både nationalt med en interesse, der spreder sig ud over den traditionelle fagbevægelse – og internationalt, hvor målsætningerne om ordentlige arbejdsmarkedsforhold nu bliver en del af en global dagsorden.

Civilsamfundsorganisationerne – dem der på godt ny-dansk hedder NGO'erne - er også over en bred kam optaget af verdensmålene. I indlæg-

get fra NGO-netværket »Globalt Fokus« slås der en række væsentlige pointer fast omkring arbejdet med verdensmålene. For det første er alle lande – også Danmark – udviklingslande i et bæredygtighedsperspektiv. Og for det andet er der med verdensmålenes formulering om, at alle skal med (leave no one behind) kommet fokus på, at de forbedringer, der skal ske, især kommer de 40 pct. dårligst stillede til gavn. I et civilsamfundsperspektiv er det partnerskab, der kan opstå på kryds og tværs i samfundet omkring forfølgelsen af verdensmålenes målsætninger også væsentligt. Ingen del af samfundet – politikerne, erhvervsorganisationerne og fagbevægelsen eller kommunerne – kan klare opgaven alene. Vi er simpelthen nødt til at finde sammen i stadig stærke partnerskaber. Det er også en del af budskabet omkring de krav, der stilles for at verdensmålene kan opfyldes.

Men virker det så med al den snik snak om bæredygtighed, fornyet og forstærket indsats og partnerskaber så det driver ned af væggene. Det er der heldigvis, noget der tyder på. I artiklen »Virker verdensmålene« ser Lars Engberg fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) på om den type af dagsordner, som en aktivitet som verdensmålene er udtryk for faktisk har betydning for den måde, som vi bedriver bistandspolitik på. Og det korte svar er, at det ser det ud til at det gør. Det understreges dog i afslutningen på artiklen, at det ikke sker af sig selv. Verdensmålene sætter en ramme, som det er op til verdens befolkning i den enkeltes kapacitet som politiker, erhvervsleder, medarbejder eller civilsamfundsorganisations aktiv borger at gøre en forskel i.

Og når alt det er sagt, hvordan finder vi så ud af, om vi bevæger os i den rigtige retning. Svaret er selvfølgelig den statistiske opfølgning på målopfyldelsen som de nationale statistikbureauer står for i de enkelte af FN's 193 medlemslande. Her i Danmark har Danmarks Statistik til opgave at følge op på målopfyldelsen af de 169 delmål og de 242 indikatorer, og i bladets sidste artikel gøres der rede for, hvordan det så ser ud set fra en dansk synsvinkel.

Niels Ploug

redaktør af temanummeret